

Joanna Bruzdowicz, komponist.

EVA MARIA JENSEN

Joanna Bruzdowicz blev født i 1943 i Polen. Siden slutningen af 1960-erne har hun boet skiftevis i Belgien og Frankrig. Hun studerede komposition ved konservatoriet i Warszawa hos Kazimierz Sikorski og senere i Paris hos Nadia Boulanger, Pierre Schaeffer og Olivier Messiaen. Hun er også uddannet pianist og har givet koncerter i Polen, Belgien, Østrig og Tjekkiet. Endvidere fuldførte hun musikvidenskabelige studier ved Sorbonne Universitet. I 1969 var hun medstifter af *Groupe International de Musique Electroacoustique de Paris*. Bruzdowicz har desuden virket som både musikkritiker og skribent, og hun har arbejdet ved fransk, belgisk og tysk radio og fjernsyn. Hun blev gift med en belgisk forfatter Horst-Jürgen Tittel, og sammen har de skrevet adskillige filmmanuskripter. Bruzdowicz underviste ved mange kurser for komponiststuderende, hovedsageligt i Frankrig og i USA. Hun er leder af den belgiske *Chopin- og Szymanowski-selskab*, medlem af bestyrelsen af *International Federation of Chopin Societies*. For 3 år siden flyttede hun med familien til byen Céret i den franske del af Katalonien, kun 15 km fra den spanske grænse, hvor hun nu leder en international musikfestival, der finder sted i den første uge af august.

I et interview bragt i det polske musikblad *Ruch Muzyczny* fortalte Joanna Bruzdowicz (der nu kalder sig Bruzdowicz-Tittel) om denne festival, som koncentrerer sig om musik fra 3 lande: Frankrig, USA og Polen (kriteriet var, at det var de 3 lande, som fik de første forfatninger), men hvor man hvert år inviterer musikere fra et bestemt europæisk land. I 2002 var gæstelandet Italien, i 2003 Spanien, i 2004 bliver det Grækenland. Festivalen byder på 14 koncerter, to hver dag (sent om eftermiddagen og om aftenen), som finder sted dels i byens *Museum for Moderne Kunst* (hovedsageligt med værker af surrealistiske malere) og under åben himmel. Bruzdowicz understregede, at man inviterer musikere af højeste karat, og at man også byder på master classes for de studerende. Repertoiret strækker sig fra barokken til moderne musik, og der finder også jazz-koncerterne sted. Ved finalekoncerten i 2003 uropførte man værket *Sans tricher, à tout coup, c'est la loi!* af den franske komponist Adrienne Clostre (bestilt af festivalkomitéen), for recitation, saxofon, 2 klaverer og cello.

Listen over Bruzdowicz' kompositioner er lang. Hun har blandt andet skrevet orkesterværker (symfonier, klaverkoncert, 2 violinkoncerter, koncert for cello og for kontrabas), mange kammermusikalske værker, soloværker for klaver, cello, orgel og violin, samt vokalværker (blandt andet en kantate *Urbi et Orbi* fra 1985).

Opmærksomheden bør først og fremmest rettes mod hendes mange elektroniske værker, som hun skrev i 70-erne, blandt andet elektronisk trilogi *Homo Faber* fra 1970-75: (1. *Le Souffle* med tekst af A. Solsenitsyn, 2. *La Solitude* med tekst af Ch. Baudelaire og 3. *La Sérénité* med tekst af P. Valéry), *Dum spiro spero* for fløjte og bånd fra 1981, *Bartokalia* fra 1979 og en elektronisk suite for børn *Neue Kinderszenen* fra 1980. En anden vigtig del af hendes produktion er de sceniske værker: musikdramaer *In der Strafkolonie* (libretto efter Kafka), opført i Tours i 1972, og *Les Troyennes* fra 1972 (libretto efter Eurypides) opført i Paris i 1973, operaen *Paradisets porte*, 1984 (libretto efter Andrzejewski), opført i Warszawa i 1976, opera-musical *Tides and Waves* (libretto af komponisten), fra 1991, opført i Barcelona i 1992, ballet *Le petit prince* fra 1972, opført i Bryssel i 1976. I de sceniske værker tager Bruzdowicz gerne samfundsmæssige emner op: *In der Strafkolonie* er hendes protest mod de totalitære regimer, *Les Troyennes* tager de feministiske emner op, *Paradisets porte* beskæftiger sig med religiøs fanatisme, *Tides and Waves* med narkoproblemer.

Bruzdowicz' musik karakteriseres af stærkt dramatik, som også præger de rent instrumentale værker. Hun skriver først og fremmest for fransk og belgisk publikum, men ikke desto mindre finder man af og til citater fra polsk folke- eller kunstmusik (f.eks. danner en gammel polsk kirkesang udgangspunkt for hendes orgelværk *Mater Polonica* fra 1973). Cellokoncert *Cry of the Phoenix* fra 1994 er helliget mindet om Warszawa-opstanden i 1944, værket for cello og klaver, *Song of Hope and Love*, fra 1997, mindet om de polske jøders tragedie. Strygekvartetten nr. 1, *La Vita* fra 1983 (uropført ved festivalen Warszawas Efterår i 1984) er en hyldest til Karol Szymanowski, hvor de tre satser afspejler komponistens tre livsfaser.

Komponisten har udtalt, at det er vigtigt for hende både at bevare de nationale traditioner og at bruge et moderne, international forståeligt tonesprog.

Om sine nyeste kompositioner har hun udtalt (i det allerede nævnte samtale med *Ruch Muzyczny* i 2002), at hun er ved at lægge det sidste hånd på sin nyeste opera, samtidigt med at hun komponerer et værk for strygekvartet med saxofon og en fløjtekoncert. Klimaet i Sydfrankrig gavner hende og hun føler, at hun dér får en del fra hånden.

KILDER

1. Maria Wilczek-Krupa, artikel "Bruzdowicz" i: Elzbieta Dziebowska (red.), *Encyklopedia Muzyczna PWM*, czesc biograficzna, supplement, ab, Krakow (PWM), 1998, s. 81
2. Horst-Jürgen Tittel, tekst på pladen: *Bruzdowicz-Bogaert*, Pavane-Records, ADW 7064: uden årstal
Joanna Bruzdowicz:
Homo Faber, trilogie électronique, Réalisation: Studio IPEM, Gand (Ghent)
Dum spiro spero, scénatio musical pour flûte et bande magnétique: Marc Grauwels, flûte, Réalisation et enregistrement: Studio IPEM, Gand (Ghent)
(Bogaert er en belgisk maler, født 1918, der lod sig inspirere af Bruzdowicz' elektroniske musik til at male det billede, der pryder pladeomslaget).
3. Interview med Joanna Bruzdowicz-Tittel om den nye musikfestival i Pyrenæerne i: *Ruch Muzyczny*, nr. 26, 2002, samt nr. 19, 2003